Hukuk Bölümü 2010/144 E., 2011/57 K.

"İçtihat Metni"

Davacı : Cenk Taşımacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Vekili : Av. O. M.

Davalı : Büyükkarıştıran Belediye Başkanlığı

O L A Y : Büyükkarıştıran Belediyesi zabıta memurlarınca ve davacı şirkete ilişkin olarak düzenlenen 26.8.2008 gün ve 25/03 varak/cilt no.lu Zabıt Varakasında; Çiftlikköy yolu üzeri Edip İplik Fab. Arkasında, 5326 sayılı Yasanın 41/4. maddesine ve 3194 sayılı Yasaya aykırı olarak, inşaat atıklarının toplanmasına ve depolanmasına özgü yerler dışında kalan 3094 parsel numaralı tarım arazisi tarla üzerine inşaat atığı moloz döküldüğü ve inşaat amaçlı izinsiz ve ruhsatsız olarak tarla üzerinde kazı yapıldığı belirtilerek davacıya bildirilmiş; davacı şirket tarafından bu zabıt varakasına istinaden Büyükkarıştıran Belediyesi, Belediye Encümenliğine yazılan 28.8.2008 tarihli yazıda; 3094 parsel numaralı tarlalarında 3194 sayılı İmar Kanununa göre herhangi bir inşaat faaliyetinde bulunmadıklarını, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 41/4 maddesine göre inşaat atıklarını insan sağlığına ve çevreye zarar verecek bir şekilde tarla üzerinde toplama ve depolama yapmadıklarını, 1,5-2 dönümlük yerin zemin sertleştirilmesi çalışmasında çıkan toprağın çevreye, insan sağlığına ve kimseye zarar vermeden yine tarlalarına tesviye ettiklerini bildirmiştir.

Daha sonra, Büyükkarıştıran Belediye Başkanlığı, Belediye Encümeninin 02.09.2008 tarih ve 114 sayılı kararında aynen: "Kasabamız Yeni Mahalle Belediye İşyerleri No:15/E adresinde faaliyet gösteren Cenk Taşımacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Çiftlikköy yolu üzerinde Edip İplik Fabrikası arkasında 3094 parsel nolu tarlasına Sefa Harfiyat ve Taahhüt adlı şirket araçları ile yaklaşık 20 kamyon civarında fabrikalardan çıkan inşaat atığı, demirli beton parçaları ile dolgu yaptığı ve ayrıca aynı firmanın kepçe ve kamyonları ile tarla içersinde izinsiz olarak inşaat yapımına yönelik hafriyat çalışması yaptığı belediyemiz zabıta memurluğunca tespit edilmiştir. Cenk Taşımacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 41. maddesi 4. fıkrasına aykırı olarak inşaat atık ve atıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atmak suçunu işlediğinden; Cenk Taşımacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. nin 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 41. maddesi 4. fıkrası gereğince 2.000 YTL (İkibin Ytl) idari para cezası ile cezalandırılmasına, Söz konusu tarlaya dökülen ve gömülen inşaat moloz atıklarının ilgilisince engeç 15 gün içerisinde kaldırılmasına ve tarlanın tarım amaçlı nebati toprakla doldurularak eski haline getirilmesine, aksi halde söz konusu tarla içersindeki atıkların belediyemizce kaldırılarak masrafı adı geçen firmadan tahsil edilmesine, kararın Cenk Taşımacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.ne tebliğine, gereği için Belediyemiz Zabıta Komiserliğine ve Mali Hizmetler Müdürlüğüne tevdiine, Başkanlık Makamının teklifi üzerine encümenimizin 02.09.2008 tarihli toplantısında oybirliği ile karar verildi." denilmiştir.

Davacı vekili, "02.09.2008 tarih ve 114 sayılı Belediye Encümen Kararının iptaline, müvekkili şirket hakkında Belediye Encümeninin almış olduğu idari para cezasının ve kararların (söz konusu tarlaya dökülen ve gömülen inşaat moloz atıklarının ilgilisince 15 gün içerisinde kaldırılmasına ve tarlanın tarım amaçlı nebati toprakla doldurularak eski haline getirilmesine, aksi halde söz konusu tarla içerisindeki atıkların belediyemizce kaldırılarak masrafı adı geçen firmadan tahsil edilmesine) kaldırılmasına karar verilmesi" istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

EDİRNE İDARE MAHKEMESİ: 16.10.2008 gün ve E: 2008/1168, K: 2008/1275 sayı ile; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde "Bu Kanunun; a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanır." hükmüne, " Başvuru Yolu" başlıklı 27. maddenin 1. bendinde "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir." hükmüne, "Çevreyi Kirletme" başlıklı 41. maddesinin 4, fıkrasında da; inşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yüz Türk Lirasından üç bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında verilecek idari para cezasının üst sınırı beş bin Türk Lirasıdır. Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir." hükmüne yer verilmiş olduğu; dosyanın incelenmesinden; davacı şirketçe Çiftlikköy yolu üzerindeki 3094 parsel sayılı tarlaya 20 kamyon civarında inşaat atığı ve demirli beton parçaları döküldüğü ve hafriyat çalışmaları yapıldığının tespiti üzerine dava konusu Encümen kararı ile davacı şirketin 2.000,00-YTL idari para cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, bu işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığının anlaşıldığı; olayda, 5326 sayılı Kabahatler Kanunun yukarıda yer verilen 41/4. maddesi uyarınca kesilen dava konusu idari para cezasının görüm ve çözümünün anılan Kanunun 27. maddesinin 1. bendi uyarınca Sulh Ceza Mahkemesinin görev alanına girdiği gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, yapılan itiraz Edirne Bölge İdare Mahkemesinin 25.2.2009 gün ve E:2009/12, K:2009/173 sayılı kararıyla reddedilerek karar onanmış ve kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

LÜLEBURGAZ 1.SULH CEZA MAHKEMESİ: 28.10.2009 gün ve 2009/52 D.İş sayı ile; itiraz eden vekilinin 20.03.2009 tarihli dilekçesi ve eklerinin Mahkemelerine gelmekle yapılan incelemede, Büyükkarıştıran Belediye Başkanlığı Encümenliğinin 02.09.2008 tarih ve 114 sayılı kararı ile itiraz eden hakkında Kabahatler Kanunun 41/4 maddesine aykırı hareket edildiğinden 2.000,00 TL idari para cezası kesilmiş olduğu ve tarlaya dökülen ve gömülen inşaat moloz atıklarının ilgisince 15 gün içinde kaldırılmasına ve tarlanın tarım amaçlı nebati toprak ile doldurularak eski haline getirilmesine aksi halde tarla içindeki atıkların belediyece kaldırılarak masrafın adı geçen firmadan alınacağına dair alınan karar doğrultusunda itiraz eden şirket tarafından dosyaya onaylı örneği getirtilen Edirne idare Mahkemesine itiraz edildiği, Edirne İdare Mahkemesinin 2008/1275 karar sayısı ile görevsizlik kararı verilmiş olduğu, Bölge İdare Mahkemesinin 2009/173 karar numarası ile itiraz isteminin reddine karar verilmiş olduğunun anlaşıldığı; 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 27/8 fıkrası gereğince idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararlardan verilmiş olması halinde idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebi ile birlikte idari yargı merciince görüleceği hükmünün yer aldığı, encümen kararında para cezası ile birlikte idari yaptırım kararının da verilmiş olduğu, bu nedenle uyuşmazlığın çözümünün idare mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle görev yönünden itiraz dilekçesinin reddine, İdare Mahkemesi tarafından da görevsizlik kararı verilmiş olduğundan 2247 Sayılı Yasanın 19. maddesi uyarınca yargı yerinin belirlenmesi amacı ile dosyanın uyuşmazlık mahkemesine gönderilmesine, görev konusunda karar verilinceye kadar yargılamanın ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, Sıddık YILDIZ, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 04.04.2011 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkûmiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Sulh Ceza Mahkemesince anılan Yasanın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, Büyükkarıştıran Beldesi Çiftlikköy yolu üzerinde bulunan 3094 parsel nolu taşınmaza inşaat atığı ve demirli beton parçaları döküldüğü ve hafriyat çalışmaları yapıldığı gerekçesiyle, davacı şirketin 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 41/4.maddesi uyarınca 2.000.-YTL. İdari para cezası ile cezalandırılmasına ve söz konusu taşınmaza dökülen inşaat moloz artıklarının ilgilisince 15 gün içerisinde kaldırılmasına ve taşınmazın tarım amaçlı nebati toprakla doldurularak eski haline getirilmesine ilişkin Büyükkarıştıran Belediye Encümeninin 02.09.2008 tarih ve 114 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiş; Kanunun 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu, idari tedbirlerin ise, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu hükme bağlanmış; Kanunun 27. maddesinin (1) fıkrasında "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya fethimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, Sulh Ceza Mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir." (8). fıkrasında ise "İdarî yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciinde görülür." hükümlerine yer verilmiştir.

Aynı Yasanın "Çevreyi kirletme" başlığını taşıyan 41. maddesinin 4. fıkrasında, "İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında verilecek idarî para cezasının üst sınırı beşbin Türk Lirasıdır. Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir.", hükmü yer almıştır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, Belediye zabıta memurlarınca; davacı Şirket tarafından 5326 sayılı Yasanın 41/4. maddesine ve 3194 sayılı Yasaya aykırı olarak, inşaat atıklarının toplanmasına ve depolanmasına özgü yerler dışında kalan 3094 parsel numaralı tarım arazisi tarla üzerine inşaat atığı moloz döküldüğü ve inşaat amaçlı izinsiz ve ruhsatsız olarak tarla üzerinde kazı yapıldığı hususunda Zabıt Varakası düzenlendiği; bu zabıt varakasında Kabahatler Kanunu'na ilişkin ihlal maddesi gösterilmesine karşılık, İmar Kanunu'nun hangi maddesinin ihlal edildiğinin belirtilmediği; davacı şirketin yaptığı itirazda da, tarlalarında 3194 sayılı İmar Kanununa göre herhangi bir inşaat faaliyetinde bulunmadıklarının iddia edildiği; bu zabıt varakasına istinaden tesis edilen Encümen Kararında ise, inşaat atık ve atıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atmak suretiyle 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 41. maddesi 4. fıkrasını ihlal ettiğinden bahisle davacı şirkete, idari para cezası; bunun yanında, Zabıt Varakasının aksine, 3194 sayılı Yasa ile ilişki kurulmadan; söz konusu tarlaya dökülen ve gömülen inşaat moloz atıklarının ilgilisince engeç 15 gün içerisinde kaldırılmasına ve tarlanın tarım amaçlı nebati toprakla doldurularak eski haline getirilmesine, aksi halde söz konusu tarla içersindeki atıkların Belediyelerince kaldırılarak masrafının davacı Şirketten tahsil edilmesine karar verildiği anlaşılmıştır.

Davalı İdare elemanlarınca tutulan zabıt varakasında ve daha sonra alınan Encümen Kararında -para cezası haricindeki- davacı şirket tarafından meydana getirildiği belirtilen mahzurların ne şekilde giderileceği ve giderilme masraflarının tahsiline ilişkin yaptırımlar düzenlenirken, idareye kamu gücünü kullanma yetkisi tanınmakta olup; bu yolda tesis edilen işlemin, idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu idari bir işlem olduğu; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırılıkları nedeniyle menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının görüm ve çözümünde ise idare mahkemelerinin görevli bulunduğu açıktır.

Buna göre, davacı Şirkete verilen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri

olduğu, ancak; idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların(3194 sayılı Yasaya aykırılıktan bahisle zabıt varakası düzenlenmesinin yanında, Encümen Kararıyla tesis edilen, tarlaya dökülen ve gömülen inşaat moloz atıklarının ilgilisince engeç 15 gün içerisinde kaldırılmasına ve tarlanın tarım amaçlı nebati toprakla doldurularak eski haline getirilmesine, aksi halde söz konusu tarla içersindeki atıkların Belediyelerince kaldırılarak masrafının davacı Şirketten tahsil edilmesine yönelik karar) da verildiği ve bu kararın da dava konusu edildiği anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanunun 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen 8. fıkra hükmü bir arada değerlendirildiğinde, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 41. maddesi 4. fıkrası uyarınca verilen para cezasına karşı açılan davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Lüleburgaz 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Edirne İdare Mahkemesince verilen 16.10.2008 gün ve E:2008/1168, K:2008/1275 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 04.04.2011 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.